

СТАНОВИЩЕ

от

д-р Стела Благоева Митева-Динкова
професор в АМТИИ „проф. Асен Диамандиев” – Пловдив

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор”

в област на висше образование *1. Педагогически науки*
професионално направление *1.3 Педагогика на обучението по...*
докторска програма „*Методика на обучението по музика*”

Автор:

СВЕТЛИНА ВЕСЕЛИНОВА ХРИСТОВА

Тема:

*„ТЕХНОЛОГИИ ЗА ФОРМИРАНЕ НА ИЗПЪЛНИТЕЛСКИ УМЕНИЯ В ОБУЧЕНИЕТО
ПО МУЗИКА ПРИ УЧЕНИЦИ В ПЪРВИ ГИМНАЗИАЛЕН ЕТАП НА УЧИЛИЩНОТО
ОБРАЗОВАНИЕ”*

Научен ръководител:

доц. д-р Тодорка Христова Кушева – ПУ „Паисий Хилендарски” – Пловдив

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед №Р33-2238 от 30.06.2020 г. на Ректора на ПУ „Паисий Хилендарски” съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Технологии за формиране на изпълнителски умения в обучението по музика при ученици в първи гимназиален етап на училищното образование” за придобиване на ОНС „доктор” в област на висше образование *1. Педагогически науки*, професионално направление *1.3. Педагогика на обучението по...*, докторска програма „*Методика на обучението по музика*”. Автор на дисертационния труд е Светлина Веселинова Койчева - докторантка в редовна форма на обучение към катедра „Музика” с научен ръководител доц. д-р Тодорка Кушева от ПУ „Паисий Хилендарски”-Пловдив.

Представеният от Светлина Койчева комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ „П. Хилендарски” и включва всички необходими документи.

Светлина Койчева завършва последователно основно образование в музикална паралелка в СОУ „Св. св. Кирил и Методий“, Пловдив и средно образование в СОУ “Свети Патриарх Евтимий”, Пловдив. Продължава обучението си в АМТИИ (сега АМТИИ „Проф. Ас. Диамандиев”), Пловдив със специалност „Изпълнителско изкуство поп и джаз” в класа по поп-джаз пеене на Петър Салчев. По време на обучението си

(2012 г.) специализира „поп и джаз пеене“ по европейска обменна програма „Еразъм“ в консерватория „Джузепе Тартини“ в Триест (Италия). Успешно се дипломира с образователна степен „бакалавър“ през 2014 г, след което завършва две магистърски специалности „Артмениджмънт“ (2015 г.) и „Педагогика на обучението по музика“ (2016 г.) в същото учебно заведение.

Активна педагогическа дейност като преподавател по поп и джаз пеене и организатор на звукова дейност започва през 2014 г. в „Нов музикален център“, Пловдив и продължава през 2019 г. в център “Music Space”.

Важен етап от изпълнителската ѝ дейност е създаването на дамска вокална формация „Компакт Войсис“ (2012 г.) съвместно с Желязка Белчилова, Ивелина Събева и Рамела Марукян. Самостоятелно и с формацията участва в музикални фестивали в страната като: „Хасково джаз фест“, „Капана Фест“, Пловдив, Младежки Джаз Фестивал, Димитровград, също в продукции на Държавна Опера Пловдив и Държавна Опера Стара Загора, Симфоничен оркестър, Сливен, Симфоничен оркестър, Пазарджик.

Всичко това характеризира Светлина Койчева, като преподавател с опит и изпълнител с богата и разнообразна концертна дейност.

2. Актуалност на тематиката

Предложеният дисертационен труд изследва и предлага технологии за формиране на приложно-практични вокално-изпълнителски знания и умения при извършване на певческа дейност в първи гимназиален етап на общообразователното училище. Третираната тематика е специфична и актуална, защото обхваща широката сфера на образованието, което от своя страна е съществена част от общественно-икономическия живот на страната.

3. Познаване на проблема

Проблематиката на дисертационния труд е провокирана и обвързана с творческата работа и опит на Светлина Койчева. Напълно подкрепям нейното твърдение, че изложението се *„базира на проучване на специализирана литература по темата, личен педагогически и изпълнителски опит и практически наблюдения.“* (с.10)

4. Методика на изследването

Структурата на изследването е в съответствие с изискванията на дисертационната разработка. Общият обем е 211 страници. Съдържанието се състои от увод, пет основни глави, заключение, приноси, приложения, библиография. Библиографията е съставена от: 42 заглавия на кирилица, 2 на латиница и 13 източници от интернет. Текстът е онагледен с 21 таблици, 9 диаграми и 27 нотни примери.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Петте основни глави на изследването са подредени дидактично от теоретично към практично-приложно. Съдържанието на всяка една от тях е изложено логично, подредено и тясно обвързано с разглежданата тематика. Осъществени са смислови връзки между главите и всяка една завършва с обобщение. Използваният стил на изразяване е академичен и конкретен.

В **увода** Светлина Койчева представя поставените обект, предмет, цел и задачи и излага научната хипотеза на дисертационния труд.

Първа глава поставя нужната теоретична основа, необходима за вникване в проблематиката на изследването. В нея се разглеждат: Устройството на гласовия апарат чрез органите, които участват в процеса на звукоизвличане (1.1); Механизмите на звукообразуване при пеене (1.2) с коментар за различните регистри при мъжките и женски гласове, както и

начините за изравняване на преходите между тях; Качествата на певческия глас (1.3) диапазон, сила, тембър (обвързаното с него вибрато, като специфично качество на гласа); Характеристиките на женските, мъжките и детските гласове и тяхната специфика (1.4), показани нагледно в таблици №1, №2 и №3. В пряка връзка с темата на дисертацията е поместената информация за детските гласове с коментари за промените в мутационния и следмутационния период и подготовката за тях в периода преди мутацията; Певческата стойка, дишане, опора и атака на тона, съставляващи постановката (1.5) са последвани от коментар върху артикулационно-фонетичната база с различията между певчески и говорни гласни, тяхното изравняване, проблемите на дикцията, различните шрихи, особеностите при използването на различните динамики и нюанси. (1.6) Главата завършва с изясняване на връзките между импровизация и интерпретация в жанровата музика (1.7).

Втора глава визира развитието и усършенстването на вокалната техника, чрез различни технологични средства като път за постигане на художествена изразност. Във фокуса са поставени три основни категории пеене: класическо, жанрово и народно. Авторката посочва важни технологични средства отнасящи се до грижата за гласа, здравословното и емоционално-психологическо състояние на организма, микрофонната техника, които обвързва с музикалността, сценичното присъствие и артистичност, общото интелектуално развитие на учащите. В обобщението се посочва, че знанията за всичко това подпомагат постигането на професионални резултати и високо певческо майсторство.

На певческата дейност, която е основна и най-достъпна в урока по музика в общообразователното училище е посветена **третата глава**. В нея се установява, че тази дейност спомага за култивиране на важни качества у учащите, като *„социализирането им и създаването на социално-нравствени модели на поддръжане, подобряване на.... езиковата им култура”*(с.100). Съдържанието на главата представя начините за разпяване, заучаване и художествено изработване на нова песен в клас, а също и визуализирането като важен метод в работата на педагога.

Четвърта глава навлиза в същността на изследването. Изяснява се смисъла на думата технология и същността на понятието образователна или педагогическа технология. В хода на изложението се достига до извод, че извънкласната музикална дейност в съвременни условия се осъществява предимно с вокални групи. Много уместно се коментират: ролята и качествата на вокалния педагог, задачите, които решава при работа с вокални групи, както и връзката между педагог и ученик в извънкласната дейност. В тясна връзка с тематиката на дисертационния труд са представените особености на: ансамбловата работа, индивидуалните прослушвания, спецификата при разпяването. Съществен е направеният сравнителен анализ между певческата дейност в урока по музика и при извънкласните занимания с вокална група (онагледен в таблици №5 и №6), който доказва връзката между тях, с което се потвърждава поставената хипотеза в увода.

Проведената изследователска практико-приложна работа намира отражение в **пета глава**. Проучени и анализирани са проблеми във вокално-изпълнителската работа с ученици от първи гимназиален етап на училищното образование. Цел на проучването е определянето на *„основните параметри на музикалните способности на учениците”* (с.165). То се извършва по 4 критерия (ладов усет, метроритмичен усет, музикално-слухови представи, качества на певческия глас). Осъществено е в рамките на една учебна година с 22 ученика на възраст между 13 и 16 години в СОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, Пловдив и музикална школа „Music Space“, Пловдив. Резултатите от проучването са представени нагледно, старателно и достъпно в таблици от №7 до №21 и 9 броя диаграми. Те провокират **разработване на система от упражнения за разпяване (5.4)**. Поместените 27 нотни примера-упражнения са с приносно значение в дисертационния труд. Прилагането им в урока по музика в първи гимназиален етап

от училищното образование ще допринесе за подобряване на вокалните умения на учениците и обогатяване на технологичните умения на учителите.

Изведени са общо 7 приноса, които определям за основателни.

6. Прценка на публикациите

Представените 4 броя публикации от Светлина Койчева надвишават минималните национални изисквания. Те са свързани със съдържанието на дисертационния труд и са публикувани в специализирани научни издания, като: Научни трудове на Съюза на учените в България, Пловдив (2 публикации:2017 и 2019 г.), сборник с доклади от Международна научна конференция „Наука образование и иновации в областта на изкуството”, Пловдив (2017), Humanitarian Balkan Research (2018).

7. Автореферат

Авторефератът е с обем 57 страници и е изготвен според изискванията, като дава ясна представа за съдържанието, обекта, предмета, целта, задачите и изследователския инструментариум на дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научно-приложни резултати, които представляват определен принос в науката и отговарят на всички изисквания на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния правилник на ПУ „Паисий Хилендарски”.

Видно е, че докторантката Светлина Веселинова Койчева притежава задълбочени теоретични знания и професионални компетенции по научната специалност, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от коментирания по-горе: дисертационен труд, приноси публикувани статии и автореферат, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор” на Светлина Веселинова Койчева в област на висше образование *1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..., докторска програма „Методика на обучението по музика”*.

16.08.2020 г.

Изготвил становището:.....

/проф. д-р Стела Митева-Динкова/